

CAMERA FILM præsenterer

CLUB ZERO

Af Jessica Hausner

Premiere den 27. juni 2024

Synopsis

Med Sidse Babett Knudsen i en bærende rolle fremmaner Jessica Hausner med 'Club Zero' et grumt satirisk spejlbillede på Vestens forbrugerisme og hykleri og nagler sylespidst de fællestræk alle ekstreme tankegange har til fælles.

Den rolige og imødekommende Ms. Novak (Mia Wasikowska) er blevet ansat på en international kostskole, hvor hun af skolens distingverede rektor Ms. Dorset (Sidse Babett Knudsen) er blevet ansat til at undervise i ernæring. Med sig bringer hun et tilsyneladende både klima- og socialbevidst koncept, 'bevidst spisning', der i grove træk går ud på, at eleverne gennem et øget fokus på selve spisehandlingen kraftigt vil kunne reducere deres madindtag. Ms. Novaks tanker er i begyndelsen sød musik i de unges ører og en måde for dem at handle aktivt på deres frygt for alt fra egen krop til klimakatastrofe og storkapitalen; selv rektor besnæres af idéen. Men i takt med, at spisning på det nærmeste forsvinder fra Ms. Novaks begrebsapparat, begynder enkelte elever og deres forældre at blive mistænksomme. For hvem er det egentlig, forældrene har overladt deres børn til, og hvor langt vil ernæringslæreren gå for at udfri sine elevers potentiale?

'Club Zero' deltog i hovedkonkurrencen på Cannes-festivalen i 2023 og er instrueret af østrigske Jessica Hausner, der bl.a. også står bag de prisbelønnede film 'Miraklet i Lourdes' (2010) og 'Little Joe' (2019).

One-size-fits-all-løsning på verdens problemer

Der er noget underligt ubestemmeligt over den verden, 'Club Zero' viser os. Vi får aldrig at vide helt præcist, hvor begivenhederne udspiller sig, og både skolen, elevernes uniformer og forældrenes boliger er præget af en stringent, minimalistisk æstetik. Elever, lærere og forældres veje krydses i store, modernistisk indrettede lokaler præget af lige linjer, store glaspartier og sten, beton og stål. Det hele er genkendeligt og så alligevel ikke.

Således også i filmens åbningsscene, hvor Ms. Novak afholder sin første lektion for de syv elever, der er tilmeldt hendes fag om bevidst spisning. De sidder alle i rundkreds i deres matchende skriggule skoleuniformer og motiverer én efter én, hvorfor de har tilvalgt netop hendes fag: Én er inspireret af sine forældres omfavelse af stenalderkost, en anden er bekymret for miljøet, en tredje vil forbedre deres fedtprocent, en fjerde bekymres over Vestens overforbrug, en femte ser en mulighed for at reducere stress – og så er der Ben (Samuel D Anderson), der bare gerne vil have et bedre karaktergennemsnit.

Det er tydeligt, at de alle har en masse bekymringer, personlige såvel som fælles, og Ms. Novak er ikke sen til at udnytte dette og pointere, hvordan bevidst spisning kan hjælpe på dem alle. Det er jo, når alt kommer til alt, en økologisk, ressourcebevidst og ligefrem anti-kapitalistisk tankegang, der ifølge hende sætter dem fri af livets snævert definerede ramme og gør dem til selvstændige individer med et fælles mål.

Et alternativ til elevernes lidt retningsløse tilværelse, præget af manglende familiært nærvær, er hermed skabt. Eleverne begynder i fællesskab at øve sig på at spise langsomt og med fokus på hver eneste bid. I begyndelsen er kosten den samme som altid, men hurtigt introducerer Ms. Novak eleverne for både autofagi og en plantebaseret monodiæt, og der går ikke længe, før det bliver en sport for hver enkelt at

se, hvor lidt de kan spise. ”Har du virkelig tænkt dig at spise alt det?”, spørger Elsa (Ksenia Devriendt) sin veninde Ragna (Florence Baker), der sidder med ikke mere end tre små kartoffelbåde på sin tallerken.

Absurditeten er til at tage at føle på, men det skræmmende ved foretagendet er, hvordan Ms. Novaks undervisning i begyndelsen bygger på videnskab, der også danner grundlag for virkelighedens allestedsnærværende faste-trends, stenalderdiæter, tanker om *mindfulness* og andre mainstream *health crazes*. Al den selvoptimering og gode intentioner for planeten, vi bærer rundt på, bliver hendes indgang til at radikaliserer sine studerende, og langsomt men sikkert vender hun dem mod deres forældre og overbeviser dem om, at spisning faktisk slet ikke er nødvendigt.

Ekstremernes retorik

Hvordan kan sådan noget ske? Ja, det er et af filmens mest interessante spørgsmål. Ikke mindst fordi ’Club Zero’, trods både fremmedgørende og groteske elementer, føles meget tæt på virkelige samfundsudviklinger. Mange af tidens store spørgsmål tages til forhandling, og tankerne ledes hen på alt fra tro til post-faktuelle tendenser, forvrængede kropsidealer, flokmentalitet, kapitalisme, selvrealisering, bærende institutioners vaklen og alternativ medicin.

Når ’Club Zero’ formår at adressere så mange af samtidens problemstillinger, er det fordi den interesserer sig for de mekanismer, der kommer i spil, når vi, på tværs af emner, uundgåeligt søger nye fællesskaber, noget at tro på, en identitet, der kan guide vores adfærd og en magt, der kan konsolidere den.

Retorikken giver i hvert fald genlyd af bl.a. Trump, konspiratorisk tankegang og religiøs fanatisme, når Ms. Novak i samtale med en elev forklarer, at ”folk der ikke spiser, tolereres ikke. Ved du hvorfor? Fordi det skræmmer folk, når man sætter spørgsmålstejn ved deres sandhed.” Eller hendes andre splittende og manipulerende stikpiller a la ”hvorfor vente på beviser for noget, der tydeligt virker” eller ”hvorfor kan de ikke bare acceptere, at der findes noget, de ikke fuldt ud forstår?”.

Langsomt kryber retorikken ind under huden på hendes disciple, og deres ageren begynder mere og mere at ligne en kult. Selv skolens rektor, Ms. Dorset – der portrætteres mystisk og med næsten royal elegance af danske Sidse Babett Knudsen – lader sig forføre af Ms. Novaks tilsyneladende ro og naturlige autoritet.

Jagten på status og manglen på tid

Enkelte, både elever og lærere, fatter dog mistanke, og da Ms. Novak pludselig kommer på gyngende grund, ser vi, at hun måske ikke, trods hendes decideret farlige omgang med skolens unge, står alene med ansvaret for, at tingene skrider. Og det samme kan siges om forældrene, der ellers virker både lovlig fraværende og hykleriske, når de negligerer deres børn over Zoom eller bekymrer sig over tidens konsumerisme fra de solbeskinnede terrasser af deres luksusvillaer.

For Jessica Hausner viser med humor og indsigt, hvordan de alle, forældre som lærere, er underlagt nogle tendenser, der, i filmen som i virkelighedens verden, truer med at sætte samfundets fundament i svingninger. De voksne har penge, men ingen tid. De vil optimere deres børns muligheder, men risikerer i processen at gøre dem fortvivlede. De vil, som nu i Danmark, beskytte ungdommens mentale helbred med færre sociale medier, samtidig med at forældrene skal arbejde mere. Og nok er både voksne og børn

mere frie end nogensinde, men med friheden kommer også ensomheden og tvivlen. Også for ernæringslæreren, der mod slutningen må spørge sig selv: ”Hvis jeg ikke er Ms. Novak, hvem er jeg så?”. Hausner udstiller, hvad vi er villige til at gøre i jagten på et klart defineret mål, en status, en identitet. Og hvordan vi måske har så travlt, at det bliver svært at rette op på tingene, før det er for sent.

Jessica Hausner: Distancens ulidelige klarhed

Østrigske Jessica Hausner har studeret på filmakademiet i Wien, hvor hun lavede de prisbelønnede kortfilm ’Flora’ (1996) og ’Inter-View’ (1999). Hendes to første spillefilm, ’Lovely Rita’ (2001) og ’Hotel’ (2004) fik premiere i Un Certain Regard-konkurrencen ved Cannes, og i 2009 blev ’Miraklet i Lourdes’ udtaget til hovedkonkurrencen på filmfestivalen i Venedig, hvor den vandt FIPRESCI-prisen. I 2019 blev Hausners første film på engelsk, ’Little Joe’, udtaget til hovedkonkurrencen i Cannes, hvor filmens hovedrolleindehaver, Emily Beecham, vandt prisen for bedste kvindelige skuespiller.

51-årige Hausner deler med instruktører, som blandt andre Ruben Östlund, et skarpt satirisk og sociologisk blik for udforskningen af senmoderne liv, dets paradokser og – i Hausners tilfælde mere end Östlunds – vores forhold til teknologi og tro. For Hausner indebærer det ofte en bevægelse væk fra den strengt realistiske karakterpsykologi og over mod en højnet verden, et distanceret perspektiv, gennem hvilket tidens spørgsmål krystalliseres i stiliserede miljøer og gennem brugen af genrer og arketyper. Dette er elementer, der også viser sig i ’Club Zero’, hvor bl.a. russiske folkeeventyr samt det tyske sagn om ’Rottefængerens fra Hameln’ har inspireret filmens blik for almenmenneskelige dilemmaer, flokmentalitet og manipulation.

Instruktørfilmografi: Jessica Hausner

- Club Zero (2023)
- Little Joe (2019)
- Amour Fou (2014)
- Miraklet i Lourdes (2009)
- Hotel (2004)
- Lovely Rita (2001)

Credits

Ms. Novak
Ms. Dorset
Mr. Dahl
Elsa
Elsas mor
Elsas far
Fred
Ragna
Ben
Helen

Mia Wasikowska
Sidse Babett Knudsen
Amir El-Masry
Ksenia Devriendt
Elsa Zylberstein
Mathieu Demy
Luke Barker
Florence Baker
Samuel D Anderson
Gwen Currant

Klip
Kamera
Originalmusik
Producere

Karina Ressler
Martin Gschlacht
Markus Binder
Philippe Bober, Mike Goodridge, Johannes
Schubert, Bruno Wagner

Manuskript
Instruktion

Jessica Hausner, Geraldine Bajard
Jessica Hausner

Originaltitel
Længde
Land/år

Club Zero
110 minutter
Østrig, Storbritannien, Tyskland, Frankrig
Danmark / 2023